

Samuel Larsson

Kommunstyrelsen

Svar på motion från Carolin Robson (MP) m fl angående attityder till skolan

Ärende

Carolin Robson (MP) med flera väckte vid kommunfullmäktiges sammanträde den 23 september 2019 (§ 117) en motion angående attityder till skolan. Motionären föreslår att kommunstyrelsen, med Skolverkets rapport Attityder till skolan som grund, ska utreda ”hur det är i Danderyd för att sedan genomföra åtgärder som ger en trygg och utvecklande miljö för alla elever”.

Motionen har remitterats till kommunstyrelsens produktionsutskott som den 12 december 2019 (§ 72) uttalade att Danderyds kommunala skolor i dagsläget har ett systematiskt arbete där mätningar ligger till grund för uppföljningar och åtgärder för att ge eleverna en trygg och utvecklande skolmiljö.

Det kan konstateras att de frågeställningar som berörs i Skolverkets rapport är relevanta men att de samtidigt får anses bli besvarade genom den enkät som kommunen redan idag använder sig av inom samarbetet Våga Visa. Till skillnad från Skolverkets rapport, som är nationell, är Våga Visa-enkäten inte bara specifik för kommunen som helhet utan för varje enskild skola. Det leder till slutsatsen att kommunen idag får anses ha ett adekvat och tillfredsställande statistiskt underlag för uppföljning av utbildningsnämndens uppdrag.

Uppgifterna i Skolverkets rapport bedöms därför inte föranleda en särskild utredning av kommunstyrelsen.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att motionen ska anses vara besvarad.

Samuel Larsson

Kommunledningskontorets utredning

Motionens frågeställning

Motionären begär att kommunstyrelsen, med Skolverkets rapport Attityder till skolan som grund, ska utreda ”hur det är i Danderyd för att sedan genomföra åtgärder som ger en trygg och utvecklande miljö för alla elever”. Detta anser motionären är nödvändigt mot bakgrund av utbildningsnämndens fastslagna målsättning att ”verka för att verksamheterna ska leverera en högkvalitativ verksamhet där barn och elever uppnår mycket goda resultat i en trygg och utvecklande miljö”.

Skolverkets rapport Våga Visa

I Skolverkets rapport redovisas resultaten av undersökningen Attityder till skolan. Skolverket har sedan läsåret 1993/94 gjort regelbundna nationella attitydundersökningar som omfattar elever i grundskolans årskurs 7–9 och gymnasieskolan samt lärare i hela grund- och gymnasieskolan. Sedan 2003 ingår också elever i årskurs 4–6 i undersökningen. Rapporten ger svar om hur olika grupper ser på och upplever skolan.

Det bör i sammanhanget noteras särskilt att Skolverkets undersökning är genomförd på riksplanet.

Motionärens anger ett antal exemplifierande resultat av Skolverkets rapport vilket anges nedan i sammanfattad form:

- Höga **stressnivåer** bland elever och lärare
- Många lärare uppger att de överväger att **byta yrke**
- Många högstadie- och gymnasieeleverna känner sig **mobbade**
- Många elever känner sig **störda** av andra elever under lektionerna bland annat på grund av **hög ljudnivå**
- En viss del av eleverna känner sig **rädda** i skolan
- En stor del av lärarna har utsatts för **våld och hot** (oftast från elever)
- En betydande del av lärarkåren anser att tillgång till **specialpedagog och speciallärare** är bristfällig
- En viss del av eleverna anser sig att **uppmuntran** och **stöd** från lärare är bristfällig

Det bör utan vidare kunna konstateras att omständigheter såsom elevers stressnivåer, förekomst av mobbning, våld och hot samt höga ljudnivåer i klassrummen har betydelse för uppföljning av utbildningsnämndens uppdrag.

Motionärens fråga får dock uppfattas på så sätt att Skolverkets rapport skulle tillföra uppgifter som inte fångas upp i det statistiska underlag som

Samuel Larsson

kommunen i dagsläget använder sig av. Fokus bör därför i det närmast förestående läggas på detta.

Kommunens enkätundersökning inom samarbetet Våga Visa

Produktionsutskottet besvarade remiss över motionen den 12 december 2019 (§ 72) och uttalade att en trygg och utvecklande miljö är viktig för att varje elev ska utvecklas efter sina förutsättningar samt att fokus i Danderyds kommun ligger på att möta varje elevs behov av stöd och utmaningar.

I början på varje år genomför Danderyds kommun, inom ramen för samarbetet Våga Visa, en enkät till vårdnadshavare och elever inom förskola och grundskola. Genom enkäten inhämtas elevers och lärares synpunkter om hur de anser att skollagens krav och läroplanens övergripande mål uppfylls. Enkätens resultat utgör ett underlag för utveckling av skolverksamheten. Svarsgrupperna för enkäten är vårdnadshavare i förskola, förskoleklass, årskurs 3, årskurs 6 samt elever i årskurs 3, 6 och 8.

Övriga kommuner som använder Våga Visa-enkäten är Ekerö, Nacka, Norrtälje, Sollentuna, Täby, Upplands Väsby, Upplands-Bro, Vallentuna och Värmdö.

Produktionsutskottet anger i sitt remissvar att varje skola, efter enkätens genomförande, analyserar resultaten för att identifiera områden som behöver undersökas närmare. Varje kommunal skola genomför även regelbundet trygghetsundersökningar som på en mer detaljerad nivå undersöker var och när det finns risker. Uppföljning sker genom de kvalitetsdialoger som sker under hösten.

Så här långt bör det noteras att varje skola således kan få kvalitativa och skolspecifika resultat i syfte att få en bild av elevens vardag.

Frågor till elever i Våga Visa-enkäten

Av stor betydelse i sammanhanget är förstås vilka specifika frågeställningar som Våga Visa-enkäten ställer. Vad gäller nedanstående frågor kan eleverna besvara med fem olika svarsalternativ: 1) ”Stämmer mycket bra”, 2) ”Stämmer ganska bra”, 3) ”Vet inte”, 4) ”Stämmer ganska dåligt”, och 5) ”Stämmer mycket dåligt”.

- ”Jag känner mig **trygg** i skolan”
- ”Eleverna i min skola **respekterar** varandra”
- ”Jag kan **fokusera på skolarbetet** under lektionerna”
- ”Skolan arbetar mot **kränkande handlingar** som t ex **mobbing**”
- ”I min skola **ingriper de vuxna** om någon **elev behandlas illa**”
- ”Jag känner mig **stressad** över skolarbetet”

Samuel Larsson

Det kan konstateras att de områden som motionären lyfter fram ur Skolverkets rapport i väsentligt hänseende berörs i Våga Visa-enkäten.

Lärarnas arbetsmiljö och personalomsättning

Ytterligare ett område som motionären för fram är lärarnas arbetsmiljö och personalomsättning. Dessa frågor adresseras över huvud taget inte i Våga Visa-enkäten.

Underlag för arbetet med lärarnas arbetsmiljö och personalomsättning tas istället fram inom ramen för det löpande arbetsmiljöarbetet och medarbetarundersökningen.

Hur kommunen arbetar med dessa frågor besvarades nyligen genom ett motions svar för vilket kommunstyrelsen till kommunfullmäktige antog förslag den 9 mars 2020 (§ 46), rubricerat ”Svar på motion från Ruby Rosén om föräldraskället”.

Av tjänsteutlåtandets lydelse framgår följande:

”Samtliga rektorer arbetar systematiskt med arbetsmiljön. Arbetsmiljöfrågor följs upp bland annat på personalmöten, arbetsplatsträffar, genom möjlighet till incidentrapportering och i medarbetarundersökning samt medarbetarsamtal.

Medarbetarundersökningen visar att medarbetarna inom skolorna upplever en nivå på arbetsrelaterad utmattning som är för hög. Siffrorna är de samma för i stort sett samtliga kommunens verksamheter så skolorna är inte unika i det hänseendet. Även om lärarna upplever stress så visar inte sjuktalen att det är stress som de blir sjukskrivna av. Sjuktalet för skolorna är 4,5 procent att jämföras med hela kommunen 4,9 procent och medel i samtliga kommuner (2018) 6,8 procent.

I kommunstyrelsen verksamhetsplan är ett av målen att följa upp personalomsättningen och arbeta för att den sänks. Även om personalomsättningen inom skolorna kan bli lägre har den inte ökat under åren 2016–2019 utan ligger på omkring 14 procent.”

Underlaget för arbetet med lärarnas arbetsmiljö och personalomsättning får mot bakgrund av det sagda bedömas erforderligt.

Särskilt om fristående skolor

Danderyds kommun ansvarar för kvaliteten i den egna verksamheten. Varje fristående huvudman har ansvar för kvaliteten i sin verksamhet. Skolinspektionen har tillsynsansvaret för de fristående skolorna.

Danderyds kommun har enligt 9 kap 22 § och 10 kap 41 § skollagen (2010:800) rätt till insyn i verksamheten hos de fristående grundskolorna som är belägna i Danderyd. Den insynen innebär att även de fristående

Samuel Larsson

skolorna omfattas av utbildningsnämndens kvalitetsuppföljning genom enkät, kvalitetsdialoger och observationer. Bildningsförvaltningen återkopplar resultaten av enkätundersökningen till de fristående skolorna. Det är dock varje huvudmans ansvar att vidta åtgärder för att höja kvaliteten.

Varje rektor ansvarar för skolans inre organisation enligt skollagen och har även arbetsmiljöansvaret. Det är därför varje fristående huvudmans ansvar att ge skolorna förutsättningar för en god arbetsmiljö.

Elever som går i skola i annan kommun

En närliggande fråga rör elever som går i kommunala och fristående skolor i andra kommuner. Då de inte berörs av kommunens insynsmöjlighet och kvalitetsuppföljning behandlas frågan inte i motionssvaret.

Kommunledningskontorets yttrande

Det kan konstateras att de frågeställningar som berörs i Skolverkets rapport är relevanta men att de samtidigt får anses bli besvarade genom den enkät som kommunen redan idag använder sig av inom samarbetet Våga Visa. Till skillnad från Skolverkets rapport, som är nationell, är Våga Visa-enkäten inte bara specifik för kommunen som helhet utan för varje enskild skola.

Kommunledningskontoret gör samma bedömning som produktionsutskottet, det vill säga att Danderyds kommunala skolor i dagsläget har ett systematiskt arbete där mätningar ligger till grund för uppföljningar och åtgärder för att ge eleverna en trygg och utvecklande skolmiljö. Det statistiska underlaget får anses vara adekvat och tillfredsställande i syfte att ligga till grund för uppföljning av utbildningsnämndens uppdrag.

Uppgifterna i Skolverkets rapport bedöms därför inte föranleda en särskild utredning av kommunstyrelsen.

Därmed bör motionen anses vara besvarad.

Johan Lindberg
Tf kommundirektör

Johan Nordenmark
Tf administrativ direktör

Samuel Larsson

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Svar på motion från Carolin Robson (MP) m fl
angående attityder till skolan
2. Produktionsutskottets beslut (PU 2019-12-12 § 72)
3. Bildningsförvaltningens tjänsteutlåtande, 2019-11-04
4. Motionen

Expedieras
Utbildningsnämnden